

ΚΙΝΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΜΝΗΜΗ

ΚΙΝΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

“Θα έχεις όρεξη να αποκριθείς σε τόση κτηνωδία όκι με λόγια, αλλά με το μαχαίρι”

*Αν βου έμενε! αν βου είχε αφημένο όκι μαχαίρι
- τέτοιο επιχείρημα- αλλά παλιοσουχιά.
Να ζεβρωμίσεις τον κόσμο με δαύτον.
Η κτηνωδία όμως -τι κτηνωδία θα ήταν αλλιώς-
τα κανονίζει όπως αυτή ζέρει*

ΜΟΝΟΠΛΕΥΡΟΣ ΠΑΝΤΑ Ο ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΣ

Όσα βιβλία και αν διαβαστούν, όσες ταινίες και αν ιδωθούν, η εξιστόρηση των γεγονότων του πολυτεχνείου παραμένει ένα δύσκολο εγχείρημα, όπως άλλωστε και κάθε προσπάθεια καταγραφής της ιστορίας.

Η ιστορία της δικτατορίας δεν συνοψίζεται στις τρεις εκείνες μέρες του Νοέμβρη του 1973, αλλά είναι ένα αποτέλεσμα διεργασιών που προηγήθηκαν, ακολούθησαν και συνεχίζονται ως σήμερα, γεγονός που φέρνει αυτή την πολυπλοκότητα στην ανάλυσή της. Ο τρόπος που αυτά χρησιμοποιήθηκαν και ο μύθος που δημιουργήθηκε σχετικά με τις μέρες του Πολυτεχνείου από την μετέπειτα

αστική δημοκρατία, περιπλέκει ακόμα περισσότερο τα πράγματα, καθώς όλοι σχεδόν οι πολιτικοί της μεταπολίτευσης στηριχτήκαν σε αυτόν (τον μύθο), χρησιμοποιώντας την “τυχαία” παρουσία τους για να αντλήσουν πολιτική υπεραξία.

Το πολυτεχνείο, δεν ανήκει σε κανέναν, παρά μόνο σ’ αυτούς που ήταν εκεί, και που πάλεψαν γι αυτά που πίστευαν. Και φυσικά δεν ανήκει μόνο στους φοιτητές. Απόδειξη αυτού, ότι δηλαδή μια φοιτητική κινητοποίηση για ελεύθερο συνδικαλισμό εξελίχθηκε σε ηφαιστειακή λαϊκή εξέγερση, είναι ο απολογισμός της σύγκρουσης: οι περισσότεροι από τους δεκάδες νεκρούς (που δεν θα καταμετρηθούν ποτέ) και τους εκατοντάδες τραυματίες δεν ήταν φοιτητές. Η κυβέρνηση Μαρκεζίνη που είχε διοριστεί από τον Παπαδόπουλο λίγες εβδομάδες πριν τα γεγονότα, ανακοινώσε την σύλληψη 475 εργατών, 317 φοιτητών και 74 μαθητών.

Η βίαιη καταστολή των εξεγερμένων και η ομαλή διάδοχη του εκφυλισμένου καθεστώτος του Παπαδοπούλου από την χούντα του Ιωαννίδη με τους εσαζήδες της, εμπειρείχε τον φόβο της κυριαρχίας για μια επικείμενη επαναστατική προοπτική.

Η δεκαετία του '70 ανατέλλει μέσα στις φλόγες των παγκόσμιων ανακατατάξεων. Ο πλανήτης από άκρη σε άκρη σείεται από χούντες και πολέμους που στον αντίποδα τους ξεπηδούν επαναστάσεις και κινήματα. Αυτή ακριβώς η χρονική στιγμή βρίσκει τη μισή Ευρώπη επαναστατημένη (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Τσεχοσλοβακία) και τα άκρα της (Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα) με ολοκληρωτικά καθεστώτα. Ο καπιταλισμός, προσπαθώντας να ξεπεράσει την κρίση του '70 και να ξαναβρεθεί σε ανοδική τροχιά, ψάχνει νέα πεδία πρόσφορα για να αναπτυχτεί. Το σύστημα ανακαλύπτει ότι δεν χρειάζεται τόσο πολύ αίμα για να πραγματοποιηθούν οι σκοποί του και αντιλαμβάνεται ότι οι χούντες, καθώς φέρουν την ρετινιά του ολοκληρωτισμού, δεν μπορούν να διαχειριστούν την οικονομία, και μένουν στο περιθώριο του οικονομικού σκακιού. Οι «δημοκρατίες» του ήταν απαραίτητες, δείχνοντας ένα καλύτερο πρόσωπο και κατευνάζοντας τους λαούς, για την εδραίωση του. Φοβούμενος δε, το παράδειγμα της Πορτογαλίας του '74 («επανάσταση των γαρυφάλλων»), έσπευσαν όπως-όπως να εγκαταστήσουν δημοκρατίες σε Ελλάδα και Ισπανία. Σε αυτό το πλαίσιο έγιναν κομψά και στα πλαίσια της δημοκρατικής νομιμότητας οι δίκες.

Ορισμένες σημειώσεις για τη δίκη

(απόσπασμα από τη
μπροσούρα
"30 χρόνια πίσω")

Είναι εμφανές τόσο από την προανάκριση (από τον εισαγγελέα Τσεβά) όσο και από τη διαδικασία της δίκης, αλλά τελικά και από τις ποιές, ότι δεν υπήρχε καμία πραγματική βούληση για την τιμωρία των ενόχων. Στην ιστορική -παρωδία- δίκη καταγγέλλονται πολλές φορές οι ηθελημένες παραβλέψεις και οι αδιαφανείς διαδικασίες στη διάρκεια της δίχρονης προανάκρισης, η επανειλημμένη άρνηση από τη μεριά της έδρας για αποδοχή ενοχοποιητικών μαρτυριών και στοιχείων, η ανοχή των δικαστών στις προκλήσεις των κατηγορούμενων.

Οι φυσικοί αυτουργοί δεν θα δικαστούν ποτέ. Αντίθετα, μετά την πτώση της δικτατορίας,

μπάτσοι και στρατιωτικοί, όσοι αποτέλεσαν τον κορμό του μηχανισμού της χούντας, θα συνεχίσουν ανέπαφοι να "κάνουν τη δουλεία τους". Με την καταδίκη σε ισόβια των τριών- τεσσάρων πρωταγωνιστών που αποτελούν και τα σύμβολα της δικτατορίας, η πολιτική ηγεσία της περιόδου προσπαθεί να δώσει την εντύπωση ότι η χούντα τιμωρείται, κομψά και στα πλαίσια της αστικής νομιμότητας. (Να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι η δίκη των πρωταίτιων της χούντας έχει προηγηθεί χρονικά της δίκης του Πολυτεχνείου: ο Παπαδόπουλος, ο Ιωαννίδης, ο Παττακός και οι υπόλοιποι έχουν ήδη καταδικαστεί σε ισόβια).

Η πραγματικότητα, όμως, είναι πολύ διαφορετική. Αυτοί που πυροβολούσαν τις μέρες εκείνες στο μαχνό, που επιτίθονταν και χτύπαγαν λυσσασμένα, που δολοφονούσαν στους δρόμους και τα νοσοκομεία, που κάναν χιλιάδες συλλήψεις, αυτοί που δώσαν τις εντολές για την αιματοβαμμένη καταστολή της εξέγερσης και αυτοί που με περισσή προθυμία τις εκτέλεσαν, δεν θα κάτσουν στο εδώλιο. Αλλά, ακόμα και η στρατιωτικοαστυνομική ηγεσία που κατηγορήθηκε είτε θα αθωωθεί είτε θα

καταδικαστεί συμβολικά με το ελάχιστο των ποινών (από μήνες μέχρι ορισμένα χρόνια). Το γεγονός ότι όσοι στελέχωναν τα προηγούμενα χρόνια τους κατασταλτικούς μηχανισμούς, αλλά και τα πολιτικά κέντρα αποφάσεων, συνεχίζουν να λειτουργούν ανενόχλητοι στο μεταπολιτευτικό κράτος, ενισχύει την αίσθηση του φόβου και της ομηρίας, στην κοινωνία.

Ο ακριβής αριθμός των δεκάδων νεκρών και εκατοντάδων τραυματισμένων δεν έχει προσδιοριστεί μέχρι τη δίκη, παρά το ότι έχουν περάσει δυο χρόνια από τη σφαγή εκείνων των ημερών. Όμως, συγκριτικά με τον τεράστιο αριθμό των θυμάτων, ο κόσμος που προσέρχεται να καταθέσει ως μάρτυρας κατηγορίας είναι ποσοτικά ελλιπής. Διαφαίνεται, επομένως, η απαξίωση της κοινωνίας για τη διαδικασία της δίκης, που βλέπει την ευκαιρία για δικαίωση των αγώνων, για τιμωρία των ενόχων να χάνεται.

Από τον τύπο της εποχής αλλά και από έντυπα διαφόρων πολιτικών χώρων βγάζει κανείς το συμπέρασμα ότι η ελληνική κοινωνία παρακολουθεί απογοητευμένη τη δίκη. Το αίσθημα που υπάρχει σε πολύ κόσμο δεν δικαιώνεται μέσα από την απόφαση του δικαστηρίου, και όπως είναι φυσικό πολλοί θα αρχίσουν να σκέφτονται την εκδίκηση. Σίγουρα η δίκη δεν είναι αυτό που πολλοί περίμεναν. Η ανάγκη για κάθαρση, για λύτρωση και τιμωρία είναι εκτός σχεδίου προς το παρόν. Για παράδειγμα, από το ΕΚΚΕ καταγγέλεται, ότι η δίκη και ο τρόπος διεξαγωγής της, εντάσσεται στην πολιτική του συμβιβασμού που ακολουθεί η κυβέρνηση απέναντι στα αμερικανόδουλα φασιστικά στοιχεία.

*‘εάν δυσκολεύομαι να σε
ακολουθήσω βγάζω φωτιά
στα χείλη, καίω τη βιωπή’*

Η ομαλή μετάβαση από ένα ολοκληρωτικό καθεστώς στην κοινοβουλευτική δημοκρατία δεν θα μπορούσε να είναι εφικτή χωρίς την βοήθεια της αριστεράς που επέλεξε αντί της επαναστατικής προοπτικής, την ένταξη της στο πολιτικό γίγνεσθαι. Από τις πρώτες στιγμές της εξέγερσης, λειδόρησε και κατηγορήσε ανθρώπους εξεγερμένους σαν πράκτορες της ΚΥΠ, με το περίφημο φύλλο της πανσπουδαστικής Νο 8, ενώ στη συνέχεια έσπευσε να κατηλευτεί τον αγώνα και να υπογράψει το κοινωνικό συμβόλαιο βάζοντας το λιθαράκι της στην ανάπτυξη του καπιταλισμού. Ωστόσο δεν μπορεί να μην αναφερθούμε στη στάση του αντισυστημικού κομματιού της αριστεράς και κάποιων αντιεξουσιαστών που συνέχισε τους αγώνες, καθώς ο στόχος δεν ήταν η χούντα, αλλά το κεφάλαιο και το κράτος. Στα χρόνια που ακολούθησαν, η όσμωση στο κίνημα φέρνει κοντά μέσα από κοινωνικούς αγώνες διάφορα κομμάτια της κοινωνίας, που όλα μαζί συναντιούνται στο δρόμο, και θέτουν για πρώτη φορά διεκδικήσεις πέρα από τα εργατικά/φοιτητικά προτάγματα, όπως η σεξουαλική απελευθέρωση, ο φεμινισμός, τα δικαιώματα ομοφυλοφίλων, το μεταναστευτικό. Στην ουσία την τριετία 1974-1977 γεννιούνται κινήματα αντιμιλιταριστικά, ριζοσπαστικά, κοινωνικά που έχουν επιρροές από εκείνα που αναπτύχθηκαν την προηγούμενη δεκαετία σε άλλες χώρες.

- Η ιστορία δεν είναι γραμμική αλλά μια αλυσίδα αποτελούμενη από κρίκους.
- και αλλά κάνει κύκλους ...
- η ιστορία είναι κρίκοι σε μια αλυσίδα που κάνει κύκλους εκρηματίζοντας μια επείρα...

Έτσι, φτάνουμε στο σήμερα. Αρνούμεστε ότι τώρα «το πολυτεχνείο είναι επίκαιρο όσο ποτέ» γιατί έτσι θα παραδεχόμασταν ότι τα χρόνια που πέρασαν ήταν όλα όμορφα και αγγελικά πλασμένα. Για εμάς τα γεγονότα του Νοέμβρη του '73 είναι και θα είναι πάντα επίκαιρα όσο τα καθεστώτα είτε με ολοκληρωτικά είτε με δημοκρατικά προσώπεια υπάρχουν.

Ωστόσο δεν γίνεται να μην αναφερθεί η ομοιότητα των επιλογών της αριστεράς στο σήμερα και στο τότε. Όπως και τότε, αντί να σταθεί δίπλα στο λαό που πλήττεται καθημερινά από μια οικονομική χούντα καταδικάζοντάς τον στην εξαθλίωση, επιλεγεί να εκμεταλλευτεί την οργή του για μικροκομματικά της οφέλη. Όπως το 1974 επέλεξε την κοινοβουλευτική ένταξη και στάθηκε τροχοπέδη στη ριζοσπαστική προοπτική, έτσι και σήμερα στη ΔΝΤ εποχή επιλεγεί την νομιμοφροσύνη των εκλογών. Κι αυτό όχι από αφέλεια ή λάθος επιλογή, αλλά για τον απλούστατο λόγο ότι είναι μέρος του συστήματος. Τα κοινωνικά συμβόλαια και η «καραμέλα» «όταν ωριμάσουν οι συνθήκες» δεν γίνονται πια πιστευτά από κανέναν. Τα θεμέλια του κρατισμού έχουν πλέον σεισθεί και οι αντιλήψεις αυτές περνούν στο περιθώριο της ιστορίας. Από τότε μέχρι και σήμερα, όλα τα κόμματα της συστημικής αριστεράς και οι πουλημένοι συνδικαλιστές, κρατούν τον ρόλο τους σωστά απέναντι στην θεσμική τους υποχρέωση: το να κάνουν δηλαδή τον πυροσβέστη όταν τα πράγματα σκουραίνουν. Όπως τότε έτσι και τώρα είμαστε από την απέναντι πλευρά. Δεν έχουμε το χρόνο ούτε την αυταπάτη να περιμένουμε από κανένα που είναι στο πλευρό των καταπιεστών να φερθεί επαναστατικά. Οι δομές της αυτοοργάνωσης και της αλληλεγγύης έχουν αρχίσει να γίνονται κτήμα της κοινωνίας, ανοίγοντάς μας δρόμους δύσβατους, αλλά ορατούς και ελπιδοφόρους.

**Η στάση μας στο σήμερα
δίνει νόημα στο χθες
και θα δείξει το αύριο.**

